

Narratieve Analyse grote gelijkenis (Matth. 21:33-46)

Jac. de Groot, 0417920

Werkvertaling

33. Hoor, een andere gelijkenis.

Er was een huiseigenaar die een wijngaard plantte, en een heg er omheen zette, en die er een wijnpers in groef en een toren bouwde, en hij verhuurde die aan pachters en ging op reis.

34. Toen de tijd voor de vruchten gekomen was, zond hij zijn knechten naar de pachters om de vruchten op te halen.

35. En de pachters grepen de slaven en mishandelden de ene, vermoordden de ander, en stenigden weer een ander.

36. Wederom zond de heer slaven, meer dan de vorige keer, en zij werden op dezelfde manier behandeld.

37. Tenslotte stuurde de heer zijn zoon, waarbij hij zei: 'Zij ontzien mijn zoon wel.'

38. De pachters nu zagen de zoon en zeiden tot elkaar: 'Dat is de erfgenaam. Kom, laten we hem doden en de erfenis voor onszelf houden.'

39. En zij grepen hem, wierpen hem buiten de wijngaard en vermoordden hem.

40. Wanneer dus de eigenaar van de wijngaard komt, wat zal hij doen met die pachters?

41. Zij antwoordden: 'Op een slechte wijze zal hij die slechten doden. En de wijngaard zal hij verpachten aan andere pachters, die de vruchten wel op tijd zullen geven.'

42. Jezus zei tegen hen: Hebben jullie nooit in de Schriften gelezen:

De steen die door de bouwlieden afgekeurd werd

Die is tot hoeksteen geworden,

Door de Here is dit geschied.

En het is een wonder in onze ogen.?

43. Daarom zeg ik tot jullie dat het koninkrijk van God van jullie zal worden weggenomen, en gegeven worde aan een volk dat de vruchten ervan wel opbrengt.

44. En, hij die over deze steen valt (struikelt) zal verpletterd worden, en degene op wie hij valt, die zal hij vermorzelen.

45. De overpriesters en Farizeeën hoorden deze gelijkenis van Hem, en toen begrepen zij dat Hij over hen sprak.

46. En hoewel zij hem probeerden te grijpen waren ze bang voor de menigte, omdat zij Hem voor een profeet hielden.

Structuur

Vers 33 is de introductie van de gelijkenis.

De inhoud van de gelijkenis bestaat uit 3 delen, die elk op elkaar lijken. Het eerste deel zijn de verzen 34 en 35. Het tweede deel het 36e vers. Het derde deel zijn de verzen 37 tot en met 39.

Het zijn 3 keer dezelfde gebeurtenissen, maar ze intensiveren. Eerst worden enkele slaven gestuurd (gebeurtenis A en A+), die worden mishandeld en vermoord.

Vervolgens meer slaven die hetzelfde lot ondergaan, en tenslotte de zoon ondergaat ook dat lot (gebeurtenis B).

In vers 40 lijkt de gelijkenis op te houden en stelt Jezus de vraag over wat de heer van de wijngaard moet doen met de slechte pachters. Zijn vraag wordt beantwoord.

Vervolgens komt Jezus met een psalmcitaat, die plots uit de lucht lijkt te komen vallen, waarna hij kort in 2 zinnen een toepassing geeft op de gelijkenis (verzen 43 en 44). Het slot is dat de overpriesters en Farizeeën Jezus willen oppakken.

Schematisch kan ik de structuur als volgt neerzetten:

Introductie.

Gel. Gebeurtenis A.

Gel. Gebeurtenis A+.

Gel. Gebeurtenis B.

Slot gelijkenis = Vraag van Jezus.

Antwoord op de vraag.

Citaat.

Toepassing.

Reactie overpriesters en Farizeeën.

Onderzoeksvraag

Aan de hand van deze gelijkenis vroeg ik mij af wie de best mogelijke kandidaten waren voor het antwoord op de vraag van Jezus. Het volk, of de overpriesters en Schriftgeleerden.

Hoewel ik meerdere vragen kan verzinnen wil ik toch dieper op deze vraag ingaan.

Personages

De personages in dit bijbelgedeelte (gelijkenis + nasleep) zijn:

- Jezus
- Overpriesters en Farizeeën
- (het volk wordt ook tussen neus en lippen door genoemd).
- Heer van de wijngaard
- Pachters
- Slaven
- Zoon van de heer.

De round-characters (hierna RC) in de gelijkenis zijn de eigenaar van de wijngaard en de onrechtvaardige pachters. Hoewel de pachters meer een RC hebben dan de eigenaar. Van de pachters kom je gedachten en handelingen te weten. De eigenaar heb ik toch als een RC aangewezen, hoewel uit de gelijkenis zelf de repressaille-maatregelen van de eigenaar niet expliciet genoemd worden, maar ik kan er wel vanuit gaan dat het antwoord op de vraag van Jezus uiteindelijk wel het gevolg geweest zal zijn op de daden van de pachters.

Een andere RC dat zijn de overpriesters en Farizeeën. Zij worden boos over de gelijkenis en de uitleg ervan hoewel die eerder in het hoofdstuk (vers 23) naar Hem toe kwamen om naar Hem te luisteren.

De overige personages (slaven, zoon, volk) zijn flat-characters. Over hen lees je alleen maar dat ze in het verhaal zijn, maar een beeld over deze personen wordt ons niet geschetst.

Wereldbeeld, implied reader

Naar aanleiding van deze gelijkenis zou ik kunnen zeggen dat de IR bekend is met de gang van zaken binnen een wijngaard. Het hoe en waarom van een omheining en toren wordt niet vermeld, evenals de werking van een perskuip Ik veronderstel dat dit bekend was bij de lezer.

Tevens was de lezer bekend met de TeNaCH. Gezien de duidelijke verwijzing naar Psalm 118, en een wat minder duidelijke, maar toch aanwezige verwijzing naar Jesaja 5.

Ook lijkt er bij de lezer bekend te zijn wie en wat (de) Farizeeën zijn.

Narratieve setting en tijd en plaats

Beginnend met de tijd en de plaats van deze gebeurtenis kan ik concluderen dat het in de dagen na de intocht in de stad Jeruzalem heeft plaatsgevonden, en na de reiniging van de tempel. Strikt gelezen zou dit de dag na de intocht en de tempelreiniging zijn geweest. De Overpriesters en Farizeeën komen naar Hem toe, wellicht verbolgen over het gebeuren van de dag ervoor, toen Jezus onder luid gejubel van het volk de stad binnenkwam op een ezel, en de tempel reinigde van de beestenverkopers en geldhandelaars.

Uit dit gebeuren kwam ook de vraag van de Overpriesters en Farizeeën op wiens bevoegdheid Jezus dit doet.

Tegenstellingen binnen de gelijkenis

Tegenstellingen die ik vond in deze gelijkenis:

- Vers 33, de eigenaar die op reis gaat ↔ Vers 40, de eigenaar die terugkomt.
- Vers 34, vruchten niet in ontvangst kunnen nemen ↔ Vers 43, vruchten dan wel in ontvangst kunnen nemen.

Synoptische analyse

Deze gelijkenis komt in alle 3 de synoptische evangeliën voor. De context waarin deze gelijkenis verteld wordt is bij allen de tempel, daags na de intocht in Jeruzalem en de reiniging van de tempel.

Enkele verschillen met de andere evangeliën:

- In Lucas spreekt Jezus tegen het volk, in tegenstelling tot Mattheüs en Marcus, waarin tegen de leiders gesproken wordt.
- Lucas laat de bouw van de wijngaard links liggen, en stapt meteen de gelijkenis in.
- In Matth. en Marc. wordt gesproken over het nemen van de vruchten, waar Lucas spreekt over het geven van vruchten.
- Een groot verschil zit hem in het aantal keren dat slaven gezonden worden. In Mattheüs is dat 2 keer, en bij de 3^e keer dat iemand gezonden wordt, dan is het de zoon.
- Alleen in Matth. is er sprake van dat de toehoorders antwoord geven op de vraag wat de eigenaar van de wijngaard zal doen.
- Lucas laat de 2^e helft van het psalmcitaat achterwege.
- Alleen bij Mattheüs vinden we een toepassing op de toehoorders.

Intended Author, redactie.

Het valt op dat de auteur/redactie van het Mattheüsevangelie hard uithaalt naar de Joodse leiders en godsdienstleraars. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het vers waarin Jezus spreekt van het Koninkrijk van God dat van hen weggenomen zal worden, en aan een ander gegeven zal worden. Hoewel hieruit niet te concluderen is dat alleen tegen de Joodse Leiders gesproken wordt (Jezus zal ongetwijfeld meer mensen dan alleen hen onder Zijn gehoor gehad hebben), zijn het de Joodse Leiders die in het laatste vers verbolgen reageren over deze gelijkenis. Zij voelden zich kennelijk aangesproken. Het lijkt of de auteur hiermee een groot geschilpunt tussen de leer van de Farizeeën en Jezus wil laten zien.

Antwoord onderzoeksvraag

De vraag wie er antwoord gaven op de vraag van Jezus, kan in twee opties ingedeeld worden. Het waren de Joodse Leiders die antwoord gaven, of het was het aanwezige

volk dat antwoord gaf aan Jezus. In deze beantwoording wil ik kort schetsen wat mij het meest voor de hand lijkt liggen.

Waarom zouden de Joodse leiders het antwoord gegeven kunnen hebben?

Jezus citeert een psalm en refereert indirect naar Jesaja 5 in deze gelijkenis. De Joodse Leiders en Farizeeën zijn door studie thuis in de Schrift, en kunnen deze nuances onmiddellijk onderscheiden in het verhaal. Zij kwamen ook naar Jezus toe om Hem vragen te stellen.

Waarom zou het aanwezige volk het antwoord gegeven kunnen hebben?

De Joodse Leiders kwamen naar Jezus toe toen Hij leerde. Hij onderwees blijkbaar in de tempel het volk, en zodoende zal ook het volk bij deze gelijkenis aanwezig geweest zijn, ook omdat de Joodse Leiders Jezus niet durfden te arresteren vanwege het volk. Zij horen deze gelijkenis, en worden kwaad over de gebeurtenissen en vanuit die woede geven zij een antwoord op de vraag van Jezus.

Wat is het doel van deze gelijkenis?

Volgens mij is dat, dat het Koninkrijk van God uit handen van het Joodse Leiders genomen wordt, en aan een volk gegeven wordt dat wel handelt naar Gods wil.

De Joodse Leiders zullen dit snel doorgehad hebben en zich daarover opgewonden hebben. Het volk die dit niet doorheeft, leeft zo mee met de gelijkenis dat zij dan het antwoord geven wat Jezus wil horen, waardoor de Joodse Leiders eigenlijk alleen nog maar kwader worden omdat het lijkt of het volk Jezus aanhangt. De klap in het gezicht van de leiders wordt hierdoor groter, en het effect van de gelijkenis komt mijns inziens meer tot zijn recht. De leiders worden zo nog meer voor schut gezet. Hiermee concludeer ik dat het volk dat antwoord geeft op de vraag van Jezus de best mogelijke optie is.